

References

1. Alessio M. Paces, René Repas Quantitative Easing in Europe: what it is, why it is legal and how it works. – European Research Center for Economic and Financial Governance.
2. Feeling down: Deflation can be a good thing. But today's version is pernicious. – The Economist: February 21st 2015.

Віталій РУДАН

викладач кафедри банківської справи

Тернопільський національний економічний університет

РЕФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СТАНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Аналізуючи стан ліквідності банківської системи України в період з 2006 по 2015 роки та особливості застосування інструментів управління ліквідністю, можна виокремити 7 ключових пунктів реформування механізму забезпечення ліквідності:

1) з метою підвищення ефективності та гнучкості норми обов'язкових резервів Національному банку доцільно перейти до класичного механізму усереднення обов'язкових резервів на середньомісячній основі, що дасть змогу комерційним банкам оперативніше реагувати на проблеми з миттєвою та поточною ліквідністю і таким чином балансувати ліквідність всієї банківської системи;

2) в контексті реформування механізму рефінансування комерційних банків необхідно:

- посилити відповідальність банків, які використовують кошти рефінансування для спекуляцій на валютному ринку шляхом відкликання ліцензії на здійснення валютних операцій та стягнення відповідного зловживанням штрафу. Збільшення відповідальності за надання та використання кредитів рефінансування є ключовим заходом із стабілізації ситуації на банківському ринку, адже запровадження жорстких санкцій за зловживання в банківській сфері, монетарній політиці сприятиме дії економічних законів в країні, а не розвитку корупційно-тіньових схем та спекуляцій;

- розробити рейтинг комерційних банків на основі проведення щоквартального стрес-тестування, відповідно до якого відбирати банки, які мають право отримувати кредити рефінансування. Відмовитися від практики підвищення облікової ставки з метою відсіювання неплатоспроможних банків, адже високі відсоткові ставки за кредитами рефінансування в умовах кризи можуть позбавити велику кількість банків (як неплатоспроможних, так і платоспроможних) можливості отримати кредити рефінансування для поповнення поточної ліквідності, а це в свою чергу, може призвести до великої кількості банкрутств та навантаження на Фонд гарантування вкладів фізичних осіб;

- запровадити механізм надання пільгових довгострокових кредитів рефінансування (найбільш рейтинговим) комерційним банкам для кредитування реального сектору економіки в межах урядових програм розвитку, а також розглянути можливість прив'язки рефінансування комерційних банків до попиту на гроші з боку підприємств пріоритетних галузей економіки. За таких умов кредити рефінансування можна буде ефективно спрямовувати кошти на активізацію кредитування реального сектору економіки;

3) запровадити механізм гарантування Національним банком України міжбанківських кредитів та виплат компенсацій в разі банкрутства банків-позичальників, що підвищить довіру банків один до одного, а отже стабілізує коливання ліквідності;

4) розглянути можливість створення на комерційній основі каси взаємодопомоги банкам під патронатом Асоціації українських банків та Українського кредитно-банківського союзу, що дозволить банкам оперативного залучати кошти для підтримки належного рівня ліквідності;

5) з метою підвищення ефективності нормативів ліквідності необхідно переглянути механізм їх розрахунку, а саме встановити мінімально допустимі значення нормативів ліквідності окремо по групах банків, що дасть змогу більш ґрунтовно оцінити стан ліквідності банківської системи в цілому. В сьогоденних умовах, показники нормативів ліквідності по банківській системі відображають значне перевищення (10-25%) їх мінімально необхідних значень, що не відображає реальний стан ліквідності банківської системи зважаючи на банкрутство 40 банків та високі збитки банків. Відтак, саме впровадження розрахунку нормативів ліквідності окремо для кожної групи банків (найбільші банки, великі банки, середні банки, малі банки) дасть можливість більш реалістично оцінити стан ліквідності банківської системи України;

6) з метою призупинення відпливу коштів з банківської системи доцільно запровадити обмеження на дострокове зняття депозитів, шляхом встановлення заборони дострокового розірвання строкового договору за депозитом, а також, в умовах кризи, запровадити норму про видачу депозиту до запитання у розмір більше 20000 грн. на 3-й робочий день після звернення клієнта в банк, що дозволить банкам сформулювати чіткий план управління ліквідністю. Раніше строку можуть виплачуватися кошти на лікування та захист у суді.

7) особливу увагу необхідно приділити інформаційно-комунікаційній політиці Національного банку України, а зокрема започаткувати спільні брифінги чи прес-конференції представників НБУ та уряду, так як дані державні інституції є провідниками макроекономічної політики. Метою прес-конференцій повинно бути роз'яснення економічної стратегії держави та кроків НБУ і уряду, за допомогою яких ця стратегія досягається, що сприятиме відновленню довіри до банківської системи.

Людмила СЕГЕДА
викладач кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет

ВПЛИВ НБУ НА КРЕДИТУВАННЯ БАНКАМИ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Сьогодні банки виступають основними інститутами від ефективної діяльності яких залежить подальший розвиток економіки, структурна перебудова якої неможлива без розвитку реального сектора, спрямованого на переоснащення діяльності підприємств, підвищення їх фінансових й виробничих показників, покращення якості продукції, збільшення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках, що дозволить забезпечити ріст ВВП. Водночас, успішне